

CAP. VII.

De

Catharris.

Cathar-
rus quo-
suplex.

HActenus tota ferè medicorum
schola, præsertim ij, qui sali-
vam Galeni avidius lambunt,
Catharros crepant, ut si conqueraris,
de humoris modò tenuis, modò cras-
siusculi per nares effluxu, Catharrum,
quem *Coryza* vocant, dicent. Si de-
gravativo faucium dolore, raucedine
& deglutitionis impedimento Cathar-
rus, qui ad fauces dilabatur & *Bron-
chos* dicitur, in causâ erit. Si præter
hoc de spirandi difficultate & libero
aëris ad pulmones transitu denegato,
Catharrum nimis crassum notabilique
copiâ ad pectus dilabentem idque ita
implentem, ut aëri via intercludatur,
accusabunt, quem *suffocativum* vocant,
juxta illud magis tritum.

*Si fluit ad pectus dicatur Rheuma
Catharrus,*

Cap. VII. de Catharris. 91

Si ad fauces Bronchos, si ad nares esto Coryza.

In dentium dolore, tussi, febre hecticâ, læsâ ventriculi coctione &c: Catharrus accusabitur. Quem in genere sic definiunt, quod sit humoris pituitosi & excrementitij à capite in subiectas partes prolapsio. Humorem istum in cerebro generari ajunt, ex frigiditate stomachi & caliditate hepatis ipsi incumbentis vapores inter coquendum copiosè elevari ad caput, quos cerebrum frigiditate suâ in guttas cogat, largam catharorum materiam, non aliter ac vapores ex herba in alembicum ascendant ibique condensentur, aut superius ad operculum ollæ ferventis colligantur.

Quid sit

Vnde

& quemodo fiat

Inter Galenicos sanius quidem loquitur Fernelius de vaporum ascensu ex stomacho ad caput de part. morb. & sympt. cap. xv. pag. m. 276. & catharum distinguit in internum & externum. loc. citat. pag. m. 275. internum excrementum cerebri statuit; Hujus enim amplam copiosamque medullam multo egere alimento, è quo necesse

Fernelio est vel

internum

fit

fit multum excrementi gigni. Maxi-
 mè verò si impensè frigidum humidum-
 que aut alià id ratione imbecillum sit,
 illique copiosius vel non satis congrua
 um alimentum suppeditetur. His à
 causis ubique magnum fieri excremen-
 torum proventum. Quumque mode-
 ratum excrementum sit, id omne in
 priores cerebri sinus recondi, qui in
 id quodammodò destinati sint: Quum
 verò immoderatus exuperet, extrinse-
 cus etiam circum cerebrum circumque
 meninges dispergi & fluctuari, quo per
 interiora ora venarum effusum sit. Ce-
 rebri sinus seu ventriculos facilè per
 palatum expurgari, reliquam verò capa-
 citatem tum per nares, tum per aures,
 & oculos. Quod si verò non expur-
 gentur per loca consueta, destillatio-
 nem ad partes interiores ruere, inque
 his varios morbos excitare: In nervo-
 rum origines apoplexiam, paralysem
 stuporem & tremorem: in sensuum or-
 gana cœcitatem, surditatem, tinnitum
 aurium, odoratus privationem: in na-
 res gravedinem: in fauces & asperam
 arteriam raucitatem: In intestina alvi
 profluvium: hincque si in Jecoris ve-
 nas se insinuet, crassescentem tum eas
 tum

Cap. VII. de Catharris. 93

tum viscera inferere obstructionem-
que parere.

*Externum catharrum esse excremen-
tum, quod in externis capitis partibus
colligatur, maximeque sub cute ver-
ticis quò venarum per faciem & tem-
pora in caput irrepentium extrema
desinant. Quoties enim hæ vel sero
vel humore multo turgeant, alimen-
ti reliquias & supervacua sub cutem
effundere, quæ præ cutis crassitie ac
densitate vaporare vix queant. Hinc in
externas corporis partes ferri destilla-
tionem in oculos, in maxillas, in den-
tes, in cervicem, in scapulas, in brachia,
in latera, in dorsum, in lumbos, in
coxendicem, in crura, in omnes deni-
que articulos: eamque tum omnis ar-
thritidis tum omnis ferè doloris exter-
ni causam esse se deprehendisse.*

*At nulla sunt quæ dicta; Has som-
niorum umbras, quæ luce veritatis ac-
cedente facile dissipabuntur, intuea-
mur penitius; Dicunt catharrum gene-
rari à vaporibus è stomacho ad caput
evectis ibique frigiditate cerebri in
guttas quasi coactis. Si vias quæra-
mus per quas vapores hi ascendant,
oesophagum dicent; Sed. 1. ventricu-
lus*

vel
Exter-
nis.

utraq;
reijicitur
sene.

23

94 Prax. Chymiatr. Sect. I.

lus naturali instinctu fibris suis circularibus ab assumpto alimento clauditur, Bartholin. in anatom. reform. lib. 1. cap. 9. 2. Si gula pateret secundum longitudinem, quia non datur vacuum, aërem in se contineret & sic unoquoque bolo deglutito ructus sequeretur, suavis sane harmonia tunc, si decas rusticorum mensæ assidentes cibum capiant. 3. Ast illa obliquitas statim concidit, quæ si violenter à vaporibus distenderetur continuus esset ructus. 4. Nec per poros ventriculi ascendere possunt, illi enim inordinatè patent ad externas partes, quo igitur duce ad cerebrum manducentur. 5. Et si ascenderent prius per aërem expiratum diffilarentur, quam cerebrum obscuro tramite peterent. 6. Omnis anhelitus foeteret & cibos oleret, cui experientia obloquitur.

Et posito quod vapores ascendere possint, quod nam in cerebro reperient planum aut concavum, & quidem instar ollæ opereuli aut alembici, super quo in guttas cogantur. Nec cerebrum frigidum est in se & absolutè, sed in respectu ad cor, quod est calidissimum, dicitur frigidum.

Cap. VII. de Catharris. 95

Sanius & verisimilius eo, uti dixi, sed neutiquam verius loquitur Fernellius, dum catharrum *internum excrementum cerebri vocat, quod per nasum, aures, per palatum, per oculos expurgari debebat.* Ita omnium ferme Medicorum consensu. Verum perspicaci anatomie innotuit sordium coluviem à reliqua massa separari & excerni naturaliter per glandulas nasi, aurium, faucium aliasque extra cerebrum existentes.

2.
Prob.
Contrar.

Miror denique, cur in capite loco alias exquisitè sensibili adeo indolens sit hoc excrementum, & in destillatione talem concipiat furorem.

Nec viæ patent, per quæ dilabi posset; Dices per basis cranii foramina ad oculos, dentes, fauces & pectus, in specie per os cribrosum ad nares: Hoc pervium esse plures negant, periculum fac & comperies, nihil per id liquoris cogi posse, foraminosum quidem non nego, sed fibrillis nervorum olfactoriorum adeo obsitum, ut nullus penitus dabitur transitus. Sic & illa basis cranii foramina à nervis, arteriis, venis,

96 Prax. Chymiatri. Sect. I.

nis, ad cerebrum intrantibus tam exactè & adæquatè implentur, ut justam adeò thecam faciant & tam æquam, quod locus decursuri excrementi non sit. Et licet mucus labatur in fauces, hasque diversimodè & male affectet, juxta diversas mucii indispositiones; veruntamen nec iste mucus, nec ejus stillatio, rationem catharri habere possunt. Non magis, quam lotium è rene in vesicam labens, catharrus est dicendus. Quapropter si mucus insipidus, falsus, acer vel acidus, fluidus, aut crassus, labens ad partes, quibus naturaliter purgandus depuratur, tanquam emunctorio, non est dicendus catharrus, ut etiam malè afficiat partes, prout uturina vesicam si afflixerit. Helmont. in deliramentis catharri pag. m. 350. no. 16.

Ad Externum excrementum sub cute cranii, quod attinet, de hoc ut novo invento triumphat Fernelius lococitat. *Hic certe fons, hic fomes omnis externa destillationis, quem miror neminem veterum animadvertisse.* Sed si illud detur, credas, quod velis, vasa separatoria ibidem non novi. Et si daretur, illud per sudorem aut diaphæresin facilius exterminaretur.

Cap. VII. de Catharris. 97

Catharrus, ajunt, frigidus est ac humidus; Hinc calefacientia & exsiccantia largiter propinantur, fontanelle uruntur, cantharides applicantur ut avidis suis labris aquam ad nauseam usquebibant. Et licet theoreticè aliquando de catharro ab humore calido dicant, hunc tamen praxis eorum non novit; Quod si pharmacopolium intraveris recepta non nisi calefacientibus & exsiccantibus referta videbis, ut sui axiomatis contraria contrariis curari oblitos esse jures. Hæc est catharri curatio, innocentis corporis carnificina potius. *Es hilft nichts darvor, der fluß muß ausgetrocknet sein, und vvirð manchem darüber so eingeheizt daß ihm die seele aus der stuben entlaufft.* Vid. Ferriolum de morbo ventriculi infelici hædenus tentatâ curâ.

Curatio

Eius curatio

Itaque cum non datur materia nec locus catharri in cerebro, destillationem probare nequeo.

Et sic concludo nec dentes, nec rancas ægreque deglutientes fauces, nec pulmones tussientes difficulterque respirantes, nec ventriculum imbecillum

Concl.

G

do

Not.

dolere ex destillante catharro; Sed ex indigestâ ultimi alimenti sui materiâ, Quam Paracelsus vocat TARTARUM. Hunc vide, in libr. de morbis Tartareis à pag. m. 283. usque ad pag. 316. Item. libr. de Tartaro & morbis ex eo ortis cum annotationibus à pag. m. 392. ad pag. 443. Morbos, quos ex catharro alias oriri volunt Galenici singulos vide suis locis.

Interim cum aliis vanitates & catharri deliramenta salubri pœnitentiâ rideo, hominumque ægrotorum sortem de-
sco & pergo ad

CAP: